

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO.

Uredništvo: Koroška c. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravičeno sodimo naročnino, in sicer za reklamacije. Cene insercij po dogovoru. Za večkratno ogled primeren popust. Nemojte reklamacije so pošiljati prosje. Čekovni račun pošiljate uradu Ljubljane št. 1000. Telefon interurban št. 113.

30. številka

Maribor, dne 27. julija 1922

33. letnik

Posojilo za špekulante in ne za državo!

Vladna večina v Beogradu nam je pripravila zopet novo nesrečo in sicer tako, koje nasledke ne bo čutil samo sedanji rod, ampak še rodovi, ki pridejo za nami. Sedanji finančni minister, srbijanski demokrat dr. Kumanudi in z njim vred ministri vladajočih strank (demokratske, radikalne in slovenske «samostojne») so sklenili z ameriškimi bančnimi agenti posojilo v znesku 100 milijonov dolarjev. S tem posojilom — tako pravijo — hočejo graditi nove železnice po naši državi. Na prvi hip res izgleda, kakor da bi to posojilo bilo za našo državo potrebno ter bo zboljšalo naše slabo finančno stanje. A trezni in v takih zadevah dobro kolani strokovnjaki so sprevideli, da je to posojilo za celo državo, prav posebej pa še za naše davkoplačevalce — velika nesreča. Od ameriškega posojila bodo imeli dobiček samo bančni agenti in — kakor se po Beogradu javno govori — nekateri ministri. Obljube, da nam bodo zidali s tem denarjem nove železnice, so prazne. Radi tega so poslanci naše stranke, ki so združeni v Jugoslovanskem klubu, najodločneje nastopili proti sprejetju posojila.

V imenu Jugoslovanskega kluba je govoril kot glavni govornik dalmatinski Hrvat dr. Dulibič, ki je poznan kot eden najpridnejših in najspodobnejših finančnih strokovnjakov. Dr. Dulibič je med drugim izvajal med splošno pozornostjo zbornice:

Amerikansko posojilo krivo padca naše valute.

Ko je vlada razpisala posojilo, je došlo več ponudb. A Kumanudi in vlada sta se odločila za družbo Bler iz Amerike. Ta družba sestoji iz samih bančnih agentov. Pričakovali smo, da se bo vrednost našega denarja (valuta) dvignila, čim nam je bilo zagotovljeno dolarško posojilo. A zgodilo se je baš nasprotno: Ko je javnost doznala za posojilo, je padla naša valuta. In ko je prišel predlog o posojilu v narodno skupščino, je padel dinar še huje. Vrednost našega denarja pada v času, ko imamo dobro žetev, v dobi, ko ni doletela našo vlado ali državo kakršnakoli politična ali gospodarska nezgoda. Dokaz, da novo posojilo na naš denar ne dela povzdigovalno, marveč ga tišči navzdol. Iz tega je jasno razvidno, da tuji denarni mogotci namenoma delujejo na padec naše valute.

Slabost Narodne banke.

Ako bi z ameriškimi dolarji vlada povečala sklad Narodne banke (državne banke), potem bi bil to prvi korak k zboljšanju naše valute. A Narodna banka ima malo sklada in zategadelj je tudi vrednost dinarja skrajno nizka. Če bi se krepko ojačil fond s tem posojilom v Narodni banki, bi ona lahko imela v oblasti zasebne banke in bi ona sama uravnala valuto, sedaj pa jo uravnavajo bančni špekulanti, izsesalci ljudstva.

Pogodba o posojilu za nas škodljiva.

Finančni minister je s svojimi agenti sklenil dve pogodbi: prvo z društvom za gradnjo železnic v Jugoslaviji. To društvo ima svoj sedež nekje v ozemlju med Francijo in Anglijo. Z njim je sklenjena glavna pogodba, da nam preskrbi 100 milijonov dolarjev in da gradi železnice in pristanišča. A to društvo nima nikakega premoženja in nam ne daje nobenega jamstva. Pred so-

dišče to društvo moremo tirati le v nepristranskem ozemlju otoka Gernezej. To se pravi, da sploh ne moremo tirati družbe pred sodišče, ako bi nas ogoljufala. Gornje društvo je za prv idel posojila (25 milijonov dolarjev) preskrbelo namestnika in sicer bančne agente. Tudi o družbi Bler se ne zna, ali ima kaj premoženja.

Ameriško posojilo sedaj ni potrebno.

S tem posojilom hoče vlada graditi takozvano jadransko železnico, katera bi tekla iz Beograda preko Srbije in Črne gore na Jadran. (Srbijanci nočejo, da bi železnica tekla čez hrvatske kraje). Danes, ko stoji naša valuta in naše gospodarstvo tako slabo, bi bilo najbolje, da se počaka z gradnjo te železnice še nekaj let, da se zboljša naše stanje. Če bo pa naša valuta še nadalje padala, pa nam Amerikanci itak ne bodo hoteli izplačati vsega posojila in železnice ne bomo mogli dograditi. Vlada je sklenila, da uporabi 7 milijonov dolarjev (560 milijonov dinarjev) za popravo starih železnic. A to posojilo bi se dalo dobiti z notranjim ali pa z malim zunanjim posojilom.

Mi izgubimo ogromne svote.

Od celega posojila 100 milijonov dolarjev izgubi naša država na takozvanem «emisijem kurzu» 13 milijonov 250.000 dolarjev. To je tako: Zadolžnica se glasi na 100 milijonov, a Amerikanci nam bodo izplačali samo 86 milijonov 750.000 dolarjev, a sedaj še pridejo visoke nagrade za podjetnike pri železniški gradnji. Ta nagrada je silno pretirana, znaša 9 odstotkov. Tako, da bodo ti ljudje dobili nagrado 4 in pol milijonov dolarjev. Za razna izplačila, nagrade in izgubitke plačamo še 4 milijone dolarjev.

Prisiljeni smo kupiti dražje blago.

V pogodbi je določeno, da moramo blago za železnice, koje moramo kupovati zunaj, kupiti v tistih deželah, ki nam dajo posojilo, če tudi bi bilo blago za 5 odstotkov dražje, kot drugod. Ker bo takih naročil okoli 20 milijonov, izgubimo tukaj zopet 1 milijon dolarjev. In že sedaj je znano, da dobimo povečini staro robo, katero ameriška družba ni mogla prodati ne v Azijo in ne v Afriko.

Skupna izguba 24 milijonov dolarjev.

Če k vsem tem izgubam prištejemo še druge manjše izgubitke v skupnem znesku pol milijona dolarjev, znaša celokupna izguba ogromno svoto 24 milijonov dolarjev, to je po današnji valuti nič manj nego 1992 milijonov dinarjev, ali 7968 milijonov kron.

Oderuške obresti.

Agenti ameriških bank so predpisali v pogodbi obresti v višini 8 odstotkov in to od cele svote 100 milijonov dolarjev. Tu zopet lahko s svinčnikom v roki izračunamo, kako neznosno velike svote izgubimo na obrestih.

Vse kar imamo, za agente damo.

Amerikanci niso bili zadovoljni samo, da jamči za posojilo cela zemlja naša, vsi naši davkoplačevalci, ampak agenti so od naše vlade zahtevali i to, da jim zastavi vse monopole (tobak, sol, vžigalice), carino, železniške tarife itd. Na to je pristala i naša vlada. Če bi se tudi razmere izboljšale, ne bo mogoče znižati cene tobaku, soli, železniškim tarifom, ampak smo za celih 40 let vkovani v verige tujih kapitalistov. A kako jamstvo nam da družba Bler in družba za gradnjo želez-

nic? Prav nobene. Tako smo gospodarsko prodani ne milost in nemilost.

Nimamo pravic obremeniti poznejše rodove.

Govornik povdarja, da tako slabega posojila, ki bi za pol stoletja vkovalo cel narod v težke verige gospodarske sužnjosti, še ni sklenila nobene vlada. Dr. Dulibič imenuje to posojilo: «Velika nesreča za naš narod in državo». Radi tega izjavlja govornik, da bo Jugoslovanski klub v znak protesta glasoval proti temu posojilu.

Govor odličnega našega poslanca je napravil velik in globok vtis na celo zbornico. Celo nekateri beograjski listi ga prinašajo v obširnem izvlečku in ga hvallijo.

Vlada je hotela že v četrtek 20. t. m. v zbornici spraviti posojilno pogodbo skozi. Hotela je, da zbornica zboruje magari celo noč. A ko je seja trajala do polnoči, so poslanci opozicije, predvsem poslanci Jugoslov. kluba, uprizorili tak vihar, da je moral predsednik prekiniti sejo. V petek in soboto je še govorilo več poslancev od vladne večine in opozicije, ki so večinoma vsi ostro grajali to mešetarsko posojilo.

Posojilo — sprejeto.

Višek drzne samovolje vlade pa je pokazala vladna večina v soboto popoldne pred in po glasovanju. Nadaljnja razprava je razkrila prav umazane mešetarije, neki poslanec je skušal podkupiti za glasovanje dva svoja tovariša, vsakega za — pol milijona kron, to se je s pričami ugotovilo, Jugoslov. klub je zahteval, naj se razprava odgodi, dokler se ta sramota ne prekliče, zemljoradniki so klicali vladni večini: «Vsi ste podkupljeni!» — vladinovec se je pa mudilo in gnali so stvar brezobzirno naprej. Porazne pogoje in posledice so hoteli prikriti z raznimi blestečimi besedami o «narodnem edinstvu» itd., proti ogorčenim poslancem opozicije — so pa vzdigovali stole, metali tintnike in zemljoradniškega poslanca Moskovljeviča so celo suvali ter grabili za vrat. Neki poslanec Jugoslov. kluba ga je rešil s tem, da je besne policajdemokrate metal na vse strani. V tej divjaški rabuki in v očigled glasovanja so storili naši poslanci to, kar je edina možnost poštenih in kulturnih ljudi v takih razmerah in pred tako družbo. Podali so protestno izjavo, da nočejo sodelovati v tej zadevi ter zapustili dvorano. Pridružil se jim je opozicijski muslimanski klub, socialisti pa vladi niso hoteli delati neprilike, ko je pri navzočnosti komaj tretjine poslancev — s svojo glasovalno mašino naprtila naši državi to nesrečno posojilo.

Samostojni in ameriško posojilo.

Samostojni so se z bali velike nevolje, ki je zavladala po vsej Sloveniji zavoljo ameriškega posojila naši državi za zgradbo železnice preko srbske zemlje od Beograda do Kotora v Dalmaciji. To posojilo ima tako težke pogoje, ter nam v denarnem oziru tako veže roke, da se mora imenovati pravcata sramota za našo državo. Pa tudi to sramoto so sedanji centralistični mogotci v Beogradu prevzeli na svoja ramena, samo, da se zgradi srbska železnica. Tudi najbolj slabo stoječa država, mislim celo bankrotna Avstrija bi zoper tako strašne in

LISTEK.

Izkušnje gospoda Williamsa.

Angleški spisal Mark Twain.

(Dalje.)

«Oh, za božjo voljo! Ali si izgubil pamet! Da mi kaj greš v stran od okna! Vsak novorojenček ve, kako nevarno je stati pri oknu ob hudi uril! — Moj Bog, moj Bog! Prepričana sem, da ne bom videla jutrišnjega dneva. — Mortimer —!»

«Kaj?»

«Kaj pomeni to šuštenje?»

«To sem jaz.»

«Kaj delaš?»

«Poskušam, da bi našel vhod v svoje hlače.»

«Hitro! Vrži jih od sebe! — Zdi se mi, da naša iščeš take reči, ki so nevarne ob času nevihte! — Kaj veš, — in vse knjige pišejo o tem, da je volna dober prevodnik elektrike. — Oh, ljubi Bog, ni še zadosti, da je naše življenje že samo ob sebi v nevarnosti, pa moraš še vse mogoče reči počenjati, ki povečavajo nevarnost! — Oh, nikar ne prepevaj! Kaj vendar misliš?»

«Kaj je neki na tem nevarnega?»

«Mortimer, — desetkrat, ne, stokrat sem ti že povedala, da povzroča petje tresenje zraka in zračno tresenje prekrine tok zračne elektrike in —. Cemu neki, za božjo voljo, odpiras vrata?»

«Usmiljeni Bog — ali to tudi škoduje?»

«Škoduje —? Smrt je v tem! Kdor se je le malo

pečal s tem vprašanjem, ve, da prepil vabi strela za seboj! — Nisi zaprl vrat zadosti trdno! Tesno jih zapri in naglo delaj, ali pa bomo vsi pogubljeni! — Oh, strašno je, če mora človek živeti s takim — neumnežem zaprt v eni sobi! — Mortimer, kaj počenjaš?»

«Nič! Umil bi se rad. V sobi je strašno vroče. — Ohladil si bom obraz in roke.»

«Ni dvoma več — skregal si se s pametjo, kar ti je je še ostalo! — Če udari blisk enkrat drugam, udari petdesetkrat v vodo! — Pojdi proč od vode! — Oh, nobene rešitve ni za naju več! — Zdi se mi da —. Mortimer, kaj se je zgodilo —?»

«Tale prok —, tale slika je padla na tla. — — — Trčil sem vanjo.»

«Torej si blizu stene —? Kaka neprevidnost! Ali ne veš, da ni boljšega prevodnika za strela ko stena? — Pojdi proč od nje! — In zopet si hotel zakleti! Da moreš biti tako hudoben, ko je tvoja družina v smrtni nevarnosti! — Mortimer, nekaj morava storiti, da si ohraniva življenje! Poišči mi tisto nemško knjigo, — na peči leži, — in svečo mi prinesi! Pa ne smeš je prižgati, jaz sama jo bom prižgala, tu v omari sem popolnoma varna pred strela. V knjigi je mnogo koristnih nasvetov.»

«Našel sem knjigo in ubil pri iskanju cvetlično vazo in nekaj drugih malenkosti in žena se je zaprla s knjigo in svečo v omaro.»

«Imel sem nekaj časa mir. — Kmalu pa se je spet oglasila:»

«Mortimer —! Kaj je bilo to?»

«Mačka.»

«Mačka —! Oh, nesreča! Ulovi jo in zapri jo v umi

valnik! Pa naglo, dragi mož! Mačke so polne elektrikel — Oh, še sive lase bom dobila nocoj!»

Zopet se je oglasilo pridušeno ihtenje iz omare. — Da tega ni bilo, nikdar bi ne bil genil ne roke ne noge za tako divje podjetje, kakor je lov na mačko v temni sobi polni pohištva.

Zenino ihtenje pa mi je omehčalo srce in z obupnim pogumom sem se lotil lova — preko stolov in miz in preko vsakovrstnega pohištva, kamor sem trčil z ного ali z roko, povsod sem zadel ob trde, včasih tudi ob ostre robe in končno sem imel mačico vendarle lepe shranjeno v umivalni mizici, stroški lova pa so znašali čez štiristo dolarjev na polomljenem pohištvu, potrtilih zrcalih in drugih več ali manj dragih rečeh.

In zadušene besede so se oglasile iz omare:

«Knjiga pravi, da je za časa hude ure najbolje — stati na stolu sredi sobe, Mortimer! In pod stolove noge naj se podloži steklo, na primer kozarci, ker steklo je slab prevodnik elektrike —»

«— Buuum — buuum — buuum —!»

«Oh, hitro, hitro, Mortimer, preden udari!»

Posrečilo se mi je, da sem našel kozarce, štirje so mi ostali, vse druge sem potrl v temi. Podložil sem jih pod stolove noge in nato poprašal za nadaljna navodila.

«Mortimer —! Knjiga pravi: Während eines Gewitters entferne man Metalle von sich und halte sich auch nicht an solchen Stellen auf, wo viele Metalle beieinander liegen —. Kaj hoče reči knjiga, Mortimer? Da moramo od nevihte imeti kovine na sebi? Ali da jih moramo odstraniti?»

«Hm —! Sam prav ne razumem. Nemščina je ved-

sramotne pogoje dvignila glavo. Radikalno-demokratska gospoda, ki sedaj vlada našo državo, nima toliko smisla za čast naše države. To centralistično srbsko gospodo podpirajo slovenski demokrati in samostojneži.

Samostojneži so politično prodali naš narod. Od mesca do mesca mu nalagajo na ramena hujša bremena, neposredne in posredne davke. Sedaj so našemu ljudstvu naložili ogromno breme v obliki ameriškega posojila za železnico Beograd—Kotor. Nekoliko so se obojavljali, ker so jim začela se kolena tresti pred odgovornostjo pred slovenskim narodom. Zato so uprizorili komedijo z odstopom ministra Puclja.

Ko se je po Beogradu doznalo, da namerava minister Puclj odstopiti, ako vlada ne da trdnega jamstva, da se bodo poleg srbske železnice zgradile tudi dve slovenski progi, namreč Sevnica—St. Janž in zveza z Jadranskem morjem preko Kočevja, so beograjski časniki, zlasti demokratska «Pravda» zapisali za samostojne zelo častne in laskave besede, da naj Puclj kar odstopi. Puclj pa ni hotel odstopiti, marveč je glihal in glihal, da bi mogel ostati na vladi. In zglihal je, kajpada na račun slovenskega naroda. Pri tem glihanju mu je pomagal demokratski minister dr. Žerjav, brez katerega se Puclju kupčija sploh ne bi posrečila.

In kakšna je ta kupčija, ki so jo storili demokrati in samostojni? Slovenski davkoplačevalci bodo plačevali velikanske svote na račun ameriškega posojila za srbsko železnico, zato pa dobijo obljubo, da se bo enkrat tudi zidala železniška proga Kočevje—Vrbovsko, ako se bo za to dobil denar v obliki posebnega državnega posojila ali pa na drugi način. Ako pa tega posojila ne bo ali pa res tudi na drug način ne bo dobil denar, kakor je to za Slovenijo že v navadi, pa se seveda ta železnica ne bo zidala. Da bi Puclj lažje veroval praznim obljubam, mu je Pašič iz ameriškega posojila obljubil dati dva milijona dolarjev, ako bo namreč kaj ostalo od svote, potrebne za zidanje železnice Beograd—Kotor. Kdaj misli beogradska gospoda na izvršitev obljube, dane Puclju in samostojnim, se vidi, da je v pogodbi med vlado in Pucljem zidanje železnice Kočevje—Vrbovsko postavljeno na peto mesto. Na prvem mestu je železnica Beograd—Kotor, na drugem gradnja, že davno obljubljenih železnic, med njimi Murska Sobota—Ljutomer—Ormož in Rogatec—Krapina; na tretjem zveza za Sarajeva s progo Sarajevo—Kotor, na četrtem železnica Beograd—Pančevo, in še le na petem Kočevje—Vrbovska. Proga St. Janž—Sevnica pa sploh ni prišla na listino obljub.

Slovensko ljudstvo pa bo dobro pomnilo gospodarske dobrote, ki so mu jih oskrbeli samostojni v obliki ogromnih davkov, ki jih morajo plačati, in v obliki obljubljenih železnic, ki jih pa bo moralo zidati samo z lastnim denarjem ne pa z obljubami beograjske centralistične gospode. S papirnatiimi obljubami se namreč železnice ne morejo zidati.

Na braniku bankirskih koristi.

To bi bil edino primeren naslov člankom v glasilu SKS, v katerih brani kapitalistične interese ameriških velebogatašev in beograjskih milijonarjev. Odkar je stopila SKS — da govorimo z besedami njenega glasila — v politično borbo, je ostalo njeno geslo vedno eno in isto. To geslo pa je vse kaj drugega, kakor pa «sreča naroda» in «blaginja države».

V vsem delovanju SKS se očituje kot rdeča nit jasno stremenje: zagotoviti svojim voditeljem topla mesta in denar. Vse to je že nešteto dokazano v njihovem delu. V dosegu svojega nepoštenega namena pa se ta zmes političnih pustolovcev ne straši nobenega, še tako sramotnega sredstva. Največje svetinje slovenskega ljudstva: katoliško vero, versko šolstvo, izobrazbo ljudstva, gospodarsko osamosvojitve kmeta na združeni podlagi in politično avtonomijo Slovenije — vse to je ta pustolovska stranka oderuhov in brezvercev tepala in še tepta z nesramno predrznostjo.

Tudi to pot je SKS izrabila za Slovenijo velevažno železniško vprašanje. Dokler je bil večkratni kočevski milijonar Kajfež, soustanovitelj in gmotni steber SKS, še naklonjen Puclju in njegovim mesarsko-birtovskim bratcem, je glasilo SKS povzdignilo v deveta nebesa železniške načrte kneza Auersperga in Kajfeža. Ko

no precej zmedena in njeni stavki so klobasasti. — Bodiš kakorkoli, pa zdi se mi, knjiga pravi, da imejmo ob nevihti kako kovino na sebi.

«Da, da! Tako bo! Saj zato tudi postavljajo na hiše kovinaste strelove — Veš, deni si na glavo svojo — dragonsko čelado! Mnogo kovine je na njej!»

Poiskal sem svojo dragonsko čelado in sem si jo poveznil na glavo, — težko in prav nič prijetno pokrivalo v vroči, zaprti sobi.

«Mortimer, ne samo glava, tudi tvoje telo mora biti zavarovano! — Opaši si prosim svojo dragonsko sabljo, kajne?»

Ubogal sem.

«Se noge bi si moral zavarovati. Nadeni si prosim svoje ostroge —»

Molče sem ubogal.

«Mortimer —! Knjiga pravi: Das Gewitterläuten ist sehr gefährlich, weil die Glocke selbst sowie der durch das Läuten veranlasste Luftzug und die Höhe des Urmes den Blitz anziehen könnten —. Ali se to ne pravi, Mortimer, da je nevarno, opuščati zvonjenje med nevihto —?»

«Hm —! Zdi se, —. Vsekakor mislim, da hoče knjiga reči, naj ne opuščamo zvonjenje med nevihto. — Nemška slovnica je zelo težka in zamotana in človek nikdar ne ve, kam spada ta ali —»

pa so samostojneži prenehali biti «plačanci» teh gospodov, ki so pričakovali kot prvaki od srbske radikalne stranke v Sloveniji večjih ugodnosti za svoje kapitalistične načrte, je Puclj kot član odbora za Musilovo progo obrnil hrbet Kajfežu in se vsidral med nasprotnike Kajfežove proge. Ker ima Klodič—Hrovat—Kavčičev načrt mnogo več nade v bodočnost, kakor pa — Kajfež—Musilov projekt, je Puclj s svojimi septembri prepričan, da bo v kratkem času postal upravni svetnik dolenskih železnic in bogat mož s kupom brezplačnih obrestonosnih delnic nove proge. Pri tem pa Puclj seveda ni pozabil na svojega mesarskega tovariša poslance Majcena, da ob njegovi gostilni izdejstvuje podaljšanje šentjanške proge do Sevnice. Koliko so Puclju mar interesi ljudstva in blaginja naroda, dokazuje tudi dejstvo, da je opustil zahtevati uresničitve že pred vojno trasiranega načrta proge Krško—Novo mesto; obenem s tem pa je tudi opustil zahtevati zvezo Belokrajine (Črnomelj—Vinica—Severin) s Klodič—Hrvatovo progo. Že sam pogled na zemljevid dokazuje jasno, da ves promet teži od Maribora preko Belokrajine k morju. Toda Belokrajina z osrčjem Dolenjske je nevredna Pucljeve milosti.

Zakaj? Zato, da se vsa svetovno pomorska trgovina vije preko St. Janža na Grosuplje pa dalje mimo Pucljeve mesarije v Vel. Laščah v daljni svet.

Kdor pozna Puclja in njegov pohlep po ugledu, časti in denarju, radi katerega je tudi po ameriško počastil s svojo osebo, temu ni težko uganiti take misli v Pucljevih možganih.

Z velikim pompom, hruščem in truščem so samostojneži zagnali v svet svoje, naenkrat tako odločno podarjene zahteve. S tem so marsikoga, ki jih ne pozna, hipno premetili, da je v Puclju gledal narodnega junaka, novodobnega kralja Matjaža. V duhu so že gledali, kako ta cenjeni junak mikasti Pašičevo brado za pet milijonov dolarjev za železniške proge v Sloveniji. Velikanski boj po časopisju je dvignil silovit prah in iz oblakov tega prahu so lahkoverneži opazovali Pucljevo roko, ki grabi za klobuk k odhodu iz — vlade.

Puclj iz vlade? Kaj še! Niti vsi nemški voli, kar jih je prodal Pašičevemu sinčku, ga ne spravijo od toplega gnezda. Ko je sprevidel, da bo moral telebniti iz beograjske ministrske palače v velikolaško mesarijo, se je potuhnil in se zadovoljil z obljubo zneska dveh milijonov. Domovina je bila rešena in Pucljev ministrski stolček tudi

Tako se je končala ogabna komedija z življenskim vprašanjem Slovenije v Pucljevih rokah. Pucljevci bodo glasovali za posojilo, od katerega bomo imeli ne samo krvave žulje na rokah, s katerimi se hvalijo samostojni voditelji, temveč tudi — krvave glave. Hvala Bogu, da je še veliko vprašanje, če bo to posojilo sploh kedaj sprejeto v zbornici.

O posojilu

samem pa je policajdemokratski poslanec Josip Rajčič, pošten Srbi v svoji knjigi, napisani proti temu posojilu, izrazil mnenje vse poštene javnosti s stavkom, s katerim se končuje knjiga:

«Ali zaduživanje države na ovakav način, kao što to čini ministar financija «Njegovo Prevashodstvo» g. dr. Kosta Kumanudi, to je jedna panama, koju mi Srbi «prečani» ne samo ne odobravamo, već sa gnjušenjem najodlučnije osudjujemo. — Slovensko povedano se pravi: «Toda zadolžitev države na tak način, kakor to dela finančni minister «Njegova Prevzvišenost» g. dr. Kosta Kumanudi, to je panama (ogromni slepariji enako početje), ki jo mi Srbi «prečani» ne samo ne odobravamo, temveč z gnjusom najodlučnejše obojamo.»

Naj navedemo tudi vsebino govora gospoda poslance dr. Ante Dulibiča, ki je strokovnjak v takih zadevah. V svojem govoru pravi gospod dr. Dulibič: «Dolar je vreden, ko se pričakuje obilna žetev in nimamo nobenih dogodkov, ki bi vplivali nezaupanje v našo državo. Narodna banka je kot državna banka preslabotna — (ima samo 16 milijonov glavnice). S posojilom bi bilo treba ojačiti najprej njo. Dozdaj so pa druge banke močnejše in za to pada vrednost našemu denarju. Toda za Narodno banko se sploh ne misli žrtvovati ničesar. Posojilo, čegar pogodba je zelo lahkomišljeno sestavljena,

«Nikar ne izgubljal časa s praznim govoričenjem! Zunaj na veži visi hišni zvonec. Pojdi ponj! — Hitro, Mortimer, hitro, skoraj bova popolnoma varna pred — strelo! Ljubi moj mož, upajva, da se končno vendar še rešiva —!»

Naša hiša stoji vrh visokega gričevja in gleda v ozko dolinico. Več farm (kmetij) je v naši bližini, najbližnja je krog tristo metrov oddaljena.

Kakih sedem ali osem minut sem zvonil, stoječ na stolu in obdan z vsemi varnostnimi pripomočki, — ko nenadoma nekdo od zunaj odpahne okno, hlevska svetiljka posveti v sobo in hripav glas vpraša:

«Kaj za Boga se je zgodilo, da tako zvonite?»

Skozi okno je bilo v luči svetiljke videti vse polno glav in iz teh glav je vse polno žarečih oči strmelo vame, ki sem v nočni obleki in bojevito oborožen s čelado, sabljo in ostrogami stal na stolu sredi sobe in držal velik hišni zvonec v roki —

Spustil sem zvonec, zlezal s stola in zmedeno dejal:

«Nič hudega, prijatelj! Le nekoliko sitnih priprav zaradi hude ure! Zopar strelo sem se hotel zavarovati, veste —»

«Huda ura —? Strela —? Ampak, gospod Williams, ali ste ob pamet —? Noč je svetla in nebo je zvezd nato —! Niti sapica se ne gane —!»

za sedaj ni niti potrebno, niti koristno. Zgradba jadranske železnice od Kotora do Beograda bi se mogla odgoditi za par let. Glede poprave prometa pa lahko sami zberemo potrebno vsoto, katere obresti in glavnica bi ostale v državi. Od posojila, ki se nam ponuja, bomo dobili kot prvi del samo 15 milijonov dolarjev. Zaradi te svote pa ni bilo treba najemati stot milijonsko posojilo, ker bo posojilodajalec premočan napram naši državi in bo v njegovo korist, če dinar pada. Ker pa ne dobimo vsega posojila na enkrat, ampak še le po letih in če se vrednost dinarja kljub temu iz lastne moči dvigne, recimo za polovico, bomo dobili torej samo polovico posojila. Zato bodo morali tudi vlada in naše banke delati na to, da se dinar ne popravi. Tako ne bomo mogli izvršiti niti polovice določenih del. Ako precej nimo vse, bomo izgubili 24 milijonov dolarjev ali milijard kron. Posojilodajalec nam ne daje nikakršnega jamstva, da nam bo kdaj izplačal vso izposojeno vsoto, pač pa smo mi zastavili njemu vse naše vrednosti: monopol, carino, železnice itd. To je strašen hazard. Ako se prične graditi jadranska železnica, potem moramo na vsak način dobiti tudi denar za nadaljevanje grajenja. Radi tega bomo morali pristati na vse, in tudi najtežje pogoje, ako bomo hoteli, da dobimo tudi ostale dele posojila. Razen tega je tudi sklenjeno, da za ostale dele posojila ni treba kontrole parlamenta, ker jih bodo lahko odobrili z ukazom. S tem posojilom se diskreditira naša država, ki se postavlja v položaj kolonijalnih držav. Radi tega pomenja to posojilo izvirajo gospodarske nesreče za narod in državo.»

Tako g. dr. Dulibič.

Z ozirom na to, bo draginja, zlasti monopolskih predmetov, vedno večja.

To nesrečo na vrat, ako se v zadnjem trenutku ne streznijo poštenjaki v vladnem taboru, nam bodo nprtili Puclj in njegovi kimavci za 2 milijona. Od te svote pa bo Slovenija morala plačati več kot 30 milijonov dolarjev.

To je samostojna «sreča naroda» in «blaginja države».

Katoliška manifestacija v Konjicah.

Nepozabni ostanejo vtisi katoliških zborovanj in blagoslovitve orlovske zastave v prijaznem trgu Konjice. Težko je pisati poročilo o tako veličastvenih manifestacijah za katoliško vero in mili slovenski dom, ko je pa človeško pero tako slabotno, da popiše to, kar čuti srce v tako krasnih trenutkih življenja.

Že v soboto po sv. maši in molitvi k sv. Duhu so se ob pol deveti uri dopoldne zbrali zaupniki konjiškega okraja. Na tem zborovanju je poročal s svojo znano — prepričujočo besedo g. dr. Basaj o združništvu in o politični organizaciji. Za njim je govorila v izbranih lepih besedah gospa Antonija Štupca iz Maribora o krščanski vzgoji, o treznosti v naših družinah ter o plemenitosti in usmiljenosti srčne vzgoje za reveže.

Pred mrakom pa je na lepo okrašenem prostoru pred cerkvijo ob obilni udeležbi občinstva svirala vrh salezijanska godba izbrane komade naših lepih pesmi Komerz.

Zvečer se je vršil v dvorani hotela Filipič koncert salezijanske godbe iz Ljubljane in komerz, ki ga je priredil pripravljalni odbor za konjiški katoliški dan v čast zunanjim gostom. Ob navdušenih pozdravih gg. gostov in gostiteljev se je završil lepo uspel večer, ki so ga počastili s svojo navzočnostjo vlč. g. arhidijakon F. Hrastelj, ljubeznjiva gospa županja, kumica novega prapora konjiškega odseka, Mimica Gologrančeva in trški g. župan Gologranc ter drugi odlični gg. gosti in domačini.

Nad vse ganljiv je bil prizor, ko se je v konjiški gori, visoko na skali, ob pokanju topičev pojavil velik kres, ki se je polagoma spremenil v ogromen ognjen križ, osvetljen z raznobojnim bengaličnim ognjemetom.

Sprevod.

Že ob 5. uri zjutraj so zvonili zvonovi, pokali topiči in godba je svirala budnico po trških ulicah. Vse, cele priroda, je s svojim prekrasnim vremenom vabila ver-

Pogledal sem skozi okno in tako sem se začudil, da mi je precej časa manjkalo vsakih besed —.

Nato pa sem dejal:

«Tega pa ne razumem! Čisto razločno sem videl celo skozi zastore, da se je bliskalo, — in grom sem tudi čul —!»

— In eden za drugim so popadali na tla in so se smejali, da so jih krčji vili od smeha — dva sta celo umrla — in eden izmed tistih, ki so še ostali živi, je rekel:

«Odrpli bi bili okno, gospod Williams, pa bi bili videli, kaj se zunaj godi! Kar ste čuli, je bilo streljanje iz možnarjev in kar ste videli, da se je svetlikalo skozi zastore, to je bil blisk od užganega smodnika. — Dobili smo namreč po noči brzojavno vest, da je novi predsednik Zedinjenih držav izvoljen, in proslavili smo njegovo izvolitev s streljanjem. — To je bila vaša čuda ura —!»

— — —

«Da, gospod Twain, kakor sem že izpočetka dejal — je končal gospod Williams svojo zgodbo — toliko izvrstnih sredstev je na razpolago zoper strelo in blisk, da je zares čudno, kako še vobče more koga strela za deti —!»

Tako je dejal, vzel svoj dežnik in svojo torbo in odšel.

Kajti vlak je obstal na njegovi postaji.

no katoliško ljudstvo na svečani dan. Kmalu po 8. uri dopoldne je kar mrgolelo ljudstva na zbirališču na Prevratu zunaj trga. Voz za vozom, okrašeni s cvetjem, zelenjem in zastavicami so se nizali na zbirališču v pestro verigo.

Malo pred 9. uro so prikorakali na zbirališče Orli in Orlice z zastavami in godbo, katerim na čelu je jezdil oddelek Orlov na konjih. Z viharnimi «živijo»-klici so bili sprejeti bojevniki vere in domovine, ko so ponosno korakali po kumico svojega novega prapora.

V lepi narodni noši in polna mladostnega navdušenja je sprejela blaga gospa kumica v svoje okrilje še zaviti prapor konjiškega Orla. Nato pa se je razvrstil veličasten sprevod. Naprej so jezdili Orli na konjih, za njimi so se vrstili okoliški župani in občinski odborniki, nato pa drugi možje in fantje, Marjine družbe in dekleta z zastavami, žene, godba ter končno naraščaj in gojenke, Orli in Orlice z gospo kumico in novim praporom. Na čelu orlovskega prapora je korakalo zastopstvo ljubljanskega Orla in OP s predsednikom OP br. Basajem.

Blagoslovitev prapora.

Ko se je končno razvrstila ogromna množica ljudstva na okusno in sijajno okrašenem prostoru pred cerkvijo, so zadoneli topiči in zvonovi so zazvonili. Raz 8 tisoč navdušenih zborovalcev je odsevala odločnost in pripravljenost, žrtvovati, če treba, vse za Boga in domovino.

Cim je utihnila godba in pevci odpeli, je položila gospa kumica novi prapor konjiškega orlovskega odseka na z zelenjem in cveticami olepšani oltar pred župniščem in razvila prekrasno zastavo. Nato je vlč. g. arhidijakon Hrastelj, dekan konjiški, blagoslovil novi prapor ter v jedrnatih lepih besedah pojasnil pomen zastave in njene blagoslovitve. Nato je prevzel prapor zastavonoša in kumica je pripela lep svilen bel trak z napisom: «Kumica gospa Marija Gologrančeva» in zabila žrebelj z besedami: «Orlovski prapor konjiški — za vedno ostani deviški!» Nato je zabil žrebelj v praporov drog brat dr. Basaj, predsednik orlovske podzveze, z geslom: «Za Boga in domovino — vodi v boj mladino!» Isto je storil tudi zastopnik predsedstva JOZ br. Joža Pirc z besedami: «Težka je pot pod orlovskim praporom, a odločnost in vstrajnost premaga vse ovire.» Župan trga Konjice, v. g. Gologranc, je pritrdil žrebelj v drog prapora z reko: «Konjiški orlovski prapor plapolaj! Mi ti prisegamo, da ostanemo: Bogu otroci, domovini sinovi, nikomur hlapci!» Preč. g. dr. Anton Jerovšek pa je ob zabijanju žreblja naglasil: «Mladina, junakstvo v boj za katoliška načela!»

Prapor ima na svilenem modrem polju zemeljsko oblo, nad njo križ na slovenski trobojnici, nad katerimi se vije orel z razprostrtimi peroti, držeč v krempljih ročko.

Zborovanje.

Po blagoslovitvi, kateri je sledilo pokanje topičev, zvonjenje zvonov in orlovska himna, je imel cerkveno propoved preč. g. dr. Anton Jerovšek v smislu svtopisemskih besed: «... in peklena vrata jo ne bodo premagala.» V svoji pridigi je nazorno pojasnil pomen in značaj kulturnega boja ter dolžnost duhovščine, da tudi izven cerkve opominja vernike k vzglednemu krščanskemu življenju in proti brezverstvu, ki vodi v pogubo.

Po sv. maši, ki jo je opravil vlč. g. arhidijakon, je začelo zborovanje. Za predsednika katoliškega shoda je bil izbran g. Franc Gologranc, župan trga Konjice, za podpredsednika pa Josip Vinter, župan Zreče, Ant. Leskovar, župan Oplotnica in Alojzij Cvahta, župan Sv. Jernej pri Ločah.

Župan konjiški se zahvali kot predsednik shoda na zaupanju, pozdravi govornike in osemtisočglavo množico z zahvalo za izredno lepo manifestacijo ob spovedu, kakršnega trg Konjice še ni videl, ter podeli besedo g. dr. Leskovarju iz Maribora.

G. dr. Leskovar je povdaril velike zasluge Cerkev, zlasti menihov, za znanost, kakor tudi zasluge slovenske duhovščine za izredno visoko izobrazbo ljudstva ter iz tega izvajal zaključek, da je slovensko ljudstvo dovolj zrelo za presojo svojih zadev in zato vedno spoštovalo vero in Cerkev in visoko cenilo svoje duhovne voditelje. Če je trenutno prevladala verska mlačnost, je znak v tem, da se je vera vse premalo uveljavljala v javnem življenju. Če nam danes ne gre dobro, smo temu precej tudi sami krivi. Zato je treba to popraviti in se zlasti udeležiti volitev ter tam porabiti svoje mogočno orožje, svojo kroglico za katoliške kandidate, ki so tudi po srcu in vzgoji katoliki, a ne samo po krstni knjigi. (Burno pritrdjevanje.)

Nato je g. dr. Basaj, predsednik orlovske podzveze, uvodoma omenil lepoto in obilno udeležbo na današnji mobilizaciji katoliških bojevnikov za Boga in domovino. In če ta dan objavljamo mobilizacijo katoliškega ljudstva (burno ploskanje in živijo-klici), je ta mobilizacija naperjena proti kulturnemu boju, ki ga nam vsiljujejo nasprotniki. Nam se je odločiti, pod čegavo zastavo naj gremo v boj. Vsekakor pod zastavo Kristusa in za Kristusa. Ta boj se vrši na fronti mladine. V šolo in v mladinske organizacije je sovražnik skoncentriral svojo moč. Zato je tudi mladinska fronta najbolj ogrožena. Naše orožje, orožje mladine je sv. katoliška cerkev in njena načela. Nasprotniki so začeli z jako rafiniranim bojem proti naši mladini.

Turki, proti katerim so se zbirali naši pradedje na taborih, so nam bili manj nevarni od današnjega svobodomiseltva. Boj proti Turkom je bilo lahko voditi, toda proti prikritemu brezverstvu pa je ta boj znatno otežan. Vera ni in ne more biti privatna stvar. Ona je najdragocenejša svetinja naših očetov. (Živijo!) Pravijo, da je vera sužnost. Katoliška vera nas uči in nam

nudi sredstva k svobodi, k osvoboditvi od hudobnega duha. Premagati moramo naše slabe strasti, potlačiti so vražnika v sebi, premagati samega sebe in kdor samega sebe premaga, ta je največji junak, ki dosega svojo svobodo. In tak svoboden junak mora postati sleherni pravi kristjan. (Burno pritrdjevanje in živijo-klici.)

Hočemo vero in življenje in neda jo vklepamo med štiri stene. Vera je za življenje in ne samo za cerkev. Zato je pa potrebna izobrazba. Če je ljudstvo v duhovni temi, je podvrženo zmotam in zapeljevanju nasprotnikov, dočim prosvečeno in izobraženo ljudstvo je najmočnejši jez proti prodiranju mračnega brezverstva. — Zato uprezimo naše mladinske organizacije v prosvetno delo, izobrazimo po naših društvih sebe in druge! (Živio!) Vsak narod ima tako usodo, kakršno zasluži: Mi pa pravimo: vsak narod ima tako usodo, kakršna je njegova izobrazba. Danes je čas osvete! Ne osvete v nekrščanskem smislu, temveč plemenite osvete v smislu dela za naša načela. Orli in Orlice ter Marjine družbe so poklicane, da vrše to katoliško osveto. To osveto bomo vršili s tem, da sami sebi delamo silo, da premagujemo naše slabe lastnosti. In vi, katoliški starši, ne branite svojim sinovom in hčeram v naše organizacije, temveč priporočajte jim jih in jih podpirajte! Dekleta, fantje, pojdite v društva in telovadnice, prite v njih duh in mišice in pripravljajte se že zgodaj v boj za našo vero, za domovino; ne samo za Slovence, temveč tudi za naše brate Srbe in Hrvatel! (Burni živijo-klici.) Bog in domovina! Bog živi! (Viharno odobranje in živijo-klici.)

Gospod poslanec Žebot je prinesel pozdrave poslanecv Jugoslovanskega kluba v Beogradu, kjer se kuje usoda naše domovine. (Živio dr. Korošec. Živio Jugoslovanski klub!) Katoliški poslanci imajo težko nalogo, da uveljavljajo katoliška načela v politiki in branijo naše svetinje pred mnogoštevilnimi nasprotniki. Ko je govornik povedal dogodek iz belgijske zbornice, kjer je z enim glasom večine odklonjen protiverski zakon in je ta glas prišel od katoliškega poslanca, čegar žena je umirala, je marsikatero oko zborovalcev zaroselo. Govor gospoda poslanca Žebota je bil spremljan in završen z burnimi živijo-klici.

Nato je gospod urednik Smodej uvodoma omenil psovko, češ, da smo klerikalci. Mi smo ponosni na to, če nasprotniki označujejo naše gibanje za klerikalizem, ker se zavedamo, da pod tem imenom razumevajo framaconi in brezverci našo katoliško vero. Trpeti in se žrtvovati za našo vero pa je Bogu zaslužno delo. Blagor tistim, ki zaradi Kristusa preganjanje trpe. Dolžnost katoliške cerkve je, da se brani. Obramba vere pa je ravno v današnjih časih najbolj potrebna. Moramo se boriti proti kancelparagrafu in proti izločevanju krščanskega nauka in duhovnika iz šol, kamor se uvaja sokolska vzgoja. Izročitev verskega pouka v šoli svetnim učiteljem je zasmehovanje vere. Vemo, da je mnogo učiteljev globokovernih, še več pa je takih, ki so popolnoma brez vere. Ali naj brezverci užigajo luč sv. vere v mladih srcih? Pouk v šoli odgovarja načelom Kristusa. (Pritrdjevanje). Če hočejo nasprotniki boj, protiverski boj, mi se tega boja ne bojimo. (Živio!) Tega boja pa niso krivi Srbi, pač pa slovensko in hrvatsko svobodomiseltvo. Ko bi katoličani skupaj držali, noben Srb bi se ne upal storiti nam kakšno krivico. (Pritrdjevanje). Toda ravno med Srbi se oglašajo pošteni možje in politiki, ki odkrito priznavajo, da se proti katolikom ne more in ne sme vladati na dosedanji način. Ker, kaj je drugega kakor sramota, če ima vpokojen duhovnik 75 par dnevno pokojnine. Toda naša pravična stvar mora kljub vsem krivicam vendar zmagati. Izza nas stoji mogočna svetovna armada katoličanstva. (Živio!)

Gospod dr. Jerovšek je nato v lepem govoru pozval zborovalce naj kmetsko ljudstvo pošilja svoje nadarjene sinove v višje šole, da se izobrazijo, ker brez izobrazbe ni trajne podlage v narodu. Inteligenca iz vasi je edino zmožna pojmovati in razumevati z ljubeznijo težnje in skrbi našega kmeta. Zato naj kmet poleg duhovščine, vzgoji sam sebi tudi svoje svetne voditelje. To pa se more zgoditi na ta način, da se s poljskimi pridelki, kolikor pač kdo more, podpirajo dijaške kuhinje in dijaštvo sploh. Pomagajte revnim kmetskim dijakom pri njihovem napornem in dragem učenju! (Odobranje.)

Nato je gospod urednik Smodej prečital sledeče resolucije:

Zborovalci zbrani na katoliškem shodu v Konjicah dne 23. julija 1922, zahtevajo:

1. Krščanski svetovni nazor bodi podlaga zasebnemu in javnemu življenju;
 2. popolno svobodo in enakopravnost katoliške cerkve;
 3. katoliškim vojakom se naj da možnost in prilika zadoščevati svojim verskim dolžnostim;
 4. Protestiramo odločno proti razkristjanjenju šol in izjavljamo, da ne bomo trpeli izločitve ali zapostavljanja krščanskega pouka v ljudskih, meščanskih in srednjih šolah;
 5. odločno protestiramo, da bi se sokolski duh uvajal v naše šole na katerikoli način.
 6. Država mora upoštevati in čuvati svetost in nerazdružljivost krščanskega zakona.
 7. Katoliško ljudstvo se naj organizira v strankah in društvi, katerih program in delovanje temelji na krščanskih načelih.
 8. Država pospešuj z vsemi sredstvi treznost med državljanji.
 9. Za vzgojo verskega razumništva je potrebno, da katoliški starši pošiljajo svoje otroke v srednje šole.
- Poklicani činitelji naj skrbijo za to, da se omogoči obisk višjih šol tudi stanovom revnejših slojev.

Na poziv govornika so zborovalci dvignili prste k prisegi, da se bodo vedno in povsod držali krščanskih načel tudi v boju za našo sv. vero, Boga in domovino.

Gospod župan Gologranc se je v sklepnih besedah zahvalil zborovalcem in govornikom, na sijajno uspešno katoliški manifestaciji, kakršne ne morejo prirediti naši nasprotniki, priporočal, da se vsi tudi ravnamo po naukih, ki smo jih prejeli in s trikratnim živijo-klicem zaključil lepo in mnogoštevilno obiskano zborovanje. Zborovalci so z navdušenimi in viharnimi živijo-klici sledili vzgledu g. župana.

Popoldanska telovadba.

Pri obedu se je veleč. g. arhidijakon prisrčno zahvalil imenoma govornikom in članom pripravljalnega odbora za katoliški shod, ter dekletom in fantom za mlaje in vence in vsem, ki so po svojih močeh požrtvalno pripomogli za tako sijajno uspešno manifestacijo katoliške misli v Konjicah. Govorili so na to gg. posl. Žebot, urednik Smodej ter br. Pirc kot zastopnik JOZ, br. dr. Basaj kot predsednik OP in br. Radešček kot predsednik mariborskega Orla. Vsi govorniki so povdarjali priznano gostoljubnost Konjičanov, zlasti pa do broto srca in velike zasluge veleč. g. arhidijakona, ki je vkljub visoki starosti še vedno čil in svež na duhu in na telesu. Vse ga ljubi, vse spoštuje in mu želi še mnogo let zaslužnega življenja. Tudi ljubezniva gospa kumica, gospa županja, je bila skupno s svojim soprogom predmet splošne zahvale in spoštovanja.

Nato se je vršila lepo uspela telovadba na cerkvenem prostoru in sicer na drogu, članske proste vaje, orliške proste vaje ter nastop gojenk in naraščaja. Posamezne točke so se izvršile zelo zadovoljivo in mnogoštevilno občinstvo ni štedilo s pohvalo.

Po telovadbi je imel lep programatičen govor zbranim Orlom in Orlicam, gojenkam in naraščaju ter občinstvu br. Joža Pirc, nakar je br. Radešček priporočal organizatorično delo in nazorno pojasnil pomen organizacije.

Temu je sledila zapisnega orlovstva na novi prapor konjiškega orlovskega odseka s kratkim nagovorom br. Jožefa Pirc, zastopnika JOZ. Gromovit Bog živi! in orlovska himna je zaključila ob 6. uri popoldne plodonosno zborovanje.

To so zares dnevi, o katerih bo govorilo še pozno potomstvo. V njih se zrcali ves naš boj in pritisk nasprotnikov, kateremu sledi močan odpor strnjjenih vrst našega katoliškega ljudstva, ki mobilizirano na katoliških shodih krepko odoleva vsem napadom.

Čast in hvala slovenskemu ljudstvu in božja pomoč in blagoslov ostani vedno pri njem.

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

Pretepaški duh, ki se je pokazal pri glasovanju in razpravi o ameriškem posojilu, se še ni polegel. Drugi dan sta se stela vladno muslimanski poslanec Kurbegović in policajdemokrat dr. Šečerov. Musliman je zahteval neke spremembe glede proračuna za ministrstvo ver, demokrat mu je dal pa zausnico. Kurbegović je na to vrgl Šečerova na tla in slabo bi se temu godilo, da niso prihiteli stražarji. Radi tega dogodka se bo zopet sestal kak odbor in tako ne bo odborov in preiskav radi raznovrstnih skupščinskih škandalov ne konca ne kraja. — Ker proračunska razprava do konca tega mesca ne bo gotova, je stavil finančni minister tudi za avgust predlog dvanajstin. — Nesoglasje med policajdemokrati je vedno večje. Pribičevićeva skupina je sicer v manjšini, drži se pa na vse kriplje, kakor pač ljudje, ki so že davno odvrli vse obzire politične poštenosti. Pribičević se obreguje celo ob predsednika skupščine Ribarja, češ, da je preveč popustljiv proti opoziciji. V Pribičevićevi družbi je seveda tudi dr. Žerjav, ker ve, da ima samo tu zaslobo v svojih umazanih zadevah. Na videz so sestavili sicer nekaj odbor, ki naj bi preiskal stvari glede Jadranske banke, pa vrana vrani ne bo izključevala oči in Protič pravi v svojem listu, da bi javnost rešil tega človeka še le zapor. — Govori se, da dobi naša vlada od Nemčije po sporazumu obeh vlad mesto vojnoodškodninske živine protivrednost v gotovem denarju in da se bo del te svote porabil za zgradbo SHS poslaniške palače v Berlinu, po vojni oškodovani seljaki pa bodo še vnaprej zastoj čakali na živino, s katero so doslej trgovali Pašičev sin in drugi špekulanti.

NEMCIJA.

Kakor smo že večkrat omenili, imajo monarhisti največ zaslobe na Bavarskem in to se je pokazalo še prav posebno s tem, da je bavarski deželni zbor odklonil zakon o zaščiti republike, ki je bil sprejet v berlinskem državnem zboru. Take korake sicer dovoljuje nemška državna ustava, jasno je pa, da stopajo bavarske nacionalistične stranke v nekako odporno stališče proti večini nemškega naroda, ki hoče imeti republiko z najširšo samoupravo delavnih slojev. Morilcem ministra Rathenau, ki so se rešili kazni s samomorom, so priredili monarhisti sijajen pogreb ter ga izrabili v svojo — propagando.

ITALIJA.

Kralj je poveril sestavo nove vlade Orlandu, ni pa upanja, da se temu posreči vlado tudi sestaviti in obdržati, ker so prevelika strankarska nasprotja. Socijalisti bodo na vsak način ostali v opoziciji, ker vidijo, da tudi ta vlada ne misli ali pa ne mara uveljaviti zakonov za vse. Fašisti divjajo, uničujejo imovino socialistov in ljudske stranke ter si lastijo nekako stališče države v državi.

po 80—85 K, drugovrstna roba 72—80 K, tretjevrstna 68—70 K, odojki po komadu 800—1600 K. Prvovrstnih volov zadnji čas sploh ni več v Zagreb, drugovrstne so pa plačevali 1 kg žive teže po 25—30 K, tretjevrstne pa po 20—22 K. Telice so se gibale v cenah po 28—31 K, krave I. po 26—28, II. po 24—26, III. po 16—18 K. Telet prihaja malo na trg in stanejo I. 40—43, II. 38—40, III. 36—38 K.

Trgovina z drvmi v Zagrebu.

V Zagrebu in sploh po celi Hrvatski so dosegle drve naravnost neverjetno visoke cene. Zadnje dni so zahtevali hrvatski seljaki za 1 voz nasekanih drv 1900 do 2000 K. Ti vozovi drv pa so brez vsake mere in kdor kupi tak voz drv, nikdar ne zna, koliko je kupil. Treba pa tudi pribiti, da so hrvatski prodajalci drv naravnost mojstri glede zlaganja in nalaganja drv na voz in naložijo na tak voz komaj poldrugi prostorni meter, kvečjemu do dva. Seženj drv stane hrvatskega uradnika — 3000—4000 K, med tem ko so stale drve lansko leto celi voz 600—700 K in tekom desetih mesecev je cena drvam tako neverjetno poskočila. Treba pa tudi pomisliti, da smo sedaj v sredini poletja in da se bodo cene drvam še znatno dvignile. Danes ne moremo niti reči, koliko bo stal voz hrvatskih drv v jeseni. Radi strahu pred povišanjem drvnih cen pa kupuje zagrebško uradništvo drva na vso moč, ker na jesen in na zimo si hrvatski uradnik ne bo mogel kupiti kuriva. Ravnokar napisane vrste o visokih cenah drvam v Zagrebu veljajo našim slovenskim lesnim trgovcem, ki bi se lahko malo pobrigali za Zagrebčane, jih preskrbeli za zimo s cenejšimi slovenskimi drvmi in še pri tem zaslužili lepe svote.

Naše sadjarstvo.

V predzadnji številki «Slov. Gospodarja» se v članku «Očeslanje» opozarja sadjarje, naj osnažijo in cepijo divjake, ki se najdejo v sadonosnikih. Dotični članek je v bistvu popolnoma napačen, ker zavaja naše sadjarje na pot, ki smo jo že davno opustili. Kaj pa so dotični divjaki, ki rastejo po sadonosnikih? To so navadni koreninski izrastki, kateri so za odgojo brezhibnega drevja nesposobni, tudi, ko bi se presadili v odgojevališče. Vsaka rastlina ima namreč tudi lastnost, da podeduje vse slabe in dobre lastnosti rastline-matere. Tako predvsem vsi iz koreninskih izrastkov dobljeni divjaki kot drevesa še obilneje poganjajo korenin-

ske izrastke in naše sadonosnike s tem spreminjajo v bolj grmičevju podobne nasade. Pravo sadno drevo mora biti vzgojeno le iz peške; taka drevesca pa v naših sadonosnikih, ki niso v pravem pomenu besede sadonosniki, temveč le travništvo, zvezano s sadjarstvom, zrasti ne morejo. Tudi je pravilna vzgoja tam nemo-goča. Vsakdo, kdor bi tako ravnal, ne zasluži ime — sadjar.

Drevesca se zamorejo vzgojiti le na posebnem prostoru v drevesnici. Tam jim je mogoče posvečati vso pazljivost. Kateri sadjar pa jim ne more darovati dovolj časa in pazljivosti, je boljši, da tako vzgojo opusti in si drevesca kupi, kakor to dela večina. Premnogokrat se zgodi, da v takih drevesnicah gospodarji krvava uš, listna uš, rak in razne druge bolezni tako, da tvorijo pogubo v sadjarstvu ne samo za dotičnika, temveč tudi za njegove sosedo, pogosto za celo okolico. Ravno take drevesnice so največja rak rana našega sadjarstva. — Vzgoji se v njih navadno drevje, ki bi že davno slišalo na ogenj, pa se tam še le trpi in končno tak pohabljenec še posadi, da gotovo ne bomo imeli od sadjarstva nobenega dobička. Izgovor je potem navadno: «noče rasti». Seveda noče, kako neki, vsaj tudi pleve nočejo kaliti. Kako naj ravnamo, da pridemo do res lepih drevesc, ako si jih že ne moremo kupiti, podam tu v kratkem:

Za drevesnico izberimo najtepsi prostor, ki ga imamo na razpolago. Sadimo na 50 cm zrigolani prostor le iz temena, če mogoče iz lesnikovoga, vzgojene divjake v razdalji 40 krat 80 cm. Podrobno se tu ne more navesti ker bi bila tega gradiva polna številka, te temeljne pojme o sajenju, ki se tukaj opisati ne dajo, pa moramo že imeti, drugače si kaj takega sploh ne smemo napravljati. Te divjake okuliramo (očeslamo) drugo leto v jeseni meseca avgusta na speče oko. Ako smo sadili spomladi pa že tisto leto v jeseni. Očeslanje meseca julija je prezgodaj, ker večina očes požene. Te mladice pa čez zimo poženejo in pozebejo. Najboljši čas za okulacijo je sredi do konca avgusta. Naučiti se okulacije iz knjige, oziroma opisovanja, ne moremo. Napačno je, le luščenje kože pri očesu, kakor dela še veliko sadjarjev, temveč vrezati se mora vedno nekoliko lesa zraven.

Tudi nadaljno opisovanje vzgoje bi vodilo predaleč. Omenimo le, da traja ta vzgoja tri do štiri leta in da mora drevo kot krono imeti najmanj pet mladice, sicer se bo le težko kedaj razvila pravilno krona. Zdaj pride pa

glavno, to je pravilno sajenje. Po starih sadonosnikih se je sadilo vse križem, tako je prišlo do tega, da manjka večini dreves dovolj svetlobe od vseh strani. Danes ve vsak otrok, da tega ne delamo več, temveč sadimo lepo v vrste in sicer na razdaljo 6—10 metrov, najboljše je 5 metrov vsaksebi. Tako dosežemo res lep sadonosnik, v starih nasadih, kjer se posaja, moramo pa izbrati prostor, kjer bo drevo imelo dovolj svetlobe, ne pa mogoče pustiti vsak koreninski izrastek, ki tako raste navadno pod starejšim drevesom.

Do dandanes se je še našlo premnogo sadjarjev, ki so bili trdno prepričani, da le iz gozdnega divjaka zrastejo mogočna drevesa. Danes ve že vsak pastir, da je to le bajka. Tudi iz cepljenih, v drevesnici izgojenih drevesc so nastali že pravcati velikani, nič manjši od onih, samo, da so imeli dovolj prostora, zemlje in svetlobe na razpolago. To je tudi čisto logično, saj je tudi gozdni divjak zrastel iz peške, ki jo je zanesla v gozd kaka žival ali ptič. Pogosto se tudi širi misel, da drevesca, ozir. tudi druge sadike kakor na primer trte itd. ne uspevajo dobro na slabi zemlji, ako so poprej zrastle na dobri zemlji.

To je največja nesmisel, a se vendar dogaja, da marsikateri sadjar raje vzame od tistega drevesa, katero se mu vsled slabe kakovosti nalaže, da so zrastle na slabi zemlji in so torej že utrjena. Drevo se vendar tembolje prime in uspeva tudi pozneje, čim več rezervnih snovi je prineslo iz drevesnice seboj. Kako pa zamore slabotno drevesce imeti toliko teh prihranjenih snovi, če pa jih tudi lepo drevo nima nikoli preveč. Tega presodka se moramo otresti. Ako pa kdo noče, naj pa sam poskusi, vsak se bo prepričal. Lepo drevo ni nikoli preplačano. Ako damo za lepo drevesce 50 kron, to je 5 kg jabolka a 10 K, se nam to kmalu povrne, ker v 8—10 letih drevo že rodi. Slabo drevo bo pa mogoče še le rodilo z dvajsetim letom. Pri nakupu drevesc štedenje ni na mestu, to so torej nekaki glavni problemi našega sadjarstva v modernem smislu. Predno naložimo kak nov nasad, preudarimo vse dobro in ko smo že vse premislili, začnimo zopet od kraja. Posadilo bi se lahko pri nas na Slovenskem še na milijone sadnih drevesc. Vse travništvo s količkaj primerno zemljo in lego bi se lahko zvezalo s sadjarstvom. Koliko bi lahko sadja vsako leto izvozili, in tako prispevali k izboljšanju valute. Na delo sadjarji, sadimo sadno drevje!

KDOR UPORABLJA

ZLATOROG MILO

podaljša trajnost svojega perila.

288

Glavno zastopstvo in zaloga:

R. BUNC in drug, Ljubljana, Celje, Maribor.

Kovač
podkovno in živinozdravniško prakso, absolvent dunajskega podkovnega in živinozdravniškega visokošolskega tečaja, samostalen, izkušen mojster kovaške obrti, želi prevzeti na Slovenskem kovačijo s primernim obratom. Ponudbe in pogoje je nasloviti na:

Josip Tiefengruber
Kruševljan, pošta Gakovo (Bačka).

K D O R

polaga posebno važnost na dobro kritje streh naj se z zaupanjem obrne na tvrdko

R. BLUM, Maribor, Aškerčeva ul. 22.

ETERNIT-škripij

dolgoletno preizkušeno gradivo za kritje streh, glede teže lahko, proti vremenskim razmeram neobčutljivo. Jamstvo za gradivo in delo. Strešna opeka: (Bieberschwanz in Strangpalfalziegel) prvovrstne kakovosti. Lesni cement-prešane kremenove strehe, kritje z ruberoidom ter strešno lepenko. Stenska preobleka z eternitom ali s strešno lepenko. Zelo zmerne cene. Točna in solidna postrežba.

Gumijevе cevi in

gumijevе plašče ali zračnice za odtokle poceni prodaja R. Vražko trgovec na Pt. ju. —2 576

Med vse sto kilogramov, svečični prvovrstni fiol pridolek, med v satorju, rrvovrstni rosek, jamično čisto in zdravo blago razpošilja Ivan K-ašovec, Sebelar, Črna pri Prevaljah, Kor. 8—4 570

Trgovski učeneec

iz dobre hiše, s dobim šolskim spretnim sprejme trgovski z mesnarnim blagom A. Pinter in druga v Slov. Bistrici, tatovi ali po končnem šolskem letu. 8—8 564

Vinogradno

posestvo s vinogradno hišo meri 4 orole, v Rednem vrhu pri Sr. Trejci v Halezah, prodaja K 80.000 Ivan Šošaric, Sr. Vid pri Ptaju. 8—8 583

Konj

rujavo barvo, 7 in pol leta star prvovrsten, za težko vožnjo sposoben se ceno prodaja pri V. Berdaja, Maribor, Trg Srobnade. 2—2 566

Odpadki sukna

platan, ounjje, železo, četine, ovčjo volno ter vakovrstne odpadke kupuje po najvišjih dnevnih cenah Alojzij Arbelster, Maribor, Dravska ulica 16. 4—10 476

Noben strup! Nobena kem. kisikova kislina, za zdravje zajamčen izboren

namizni kis

prodaja na debelo in na drobno najmodernejša avtomatična tovarna za kis (jesih)

FELIKS SCHMIDL

Maribor, Koroška c. 18
Vsaka gospodinja, ki skrbi za zdravje svoje družine, naj povsod zahteva le pristen SCHMIDLOV kis. 8—10 231

Trgovina

se vsame v najem. — Več pove upravnistvo lista. 8—8 581

Kupim

orehova debla od 25 cm debelosti in 150 cm dolgoti naprej, popolnoma zdrava, ravna in samo s malimi sdravnimi grčami. Ravnotako tudi javorjeva stnjeja debla. Osajeno ponudbe na P. Higersperger, lesna trgovina, Celje, Gregorčičeva ul. štav. 8 2—2 575

Pohištvo

in tedega in mehkega lesa, ima radi pomankanja prostora po najnižji ceni na prodaj. prevzema tudi vsaka narečila. Ignas Vollgrar, Sr. Lovrena nad Mariborom. 8—2 579

Na stanovanje se

srejšmejo 3 dijaki, Maribor, Orožnova ulica 11, Majhen. 2—2 581

Dražba lovov.

Lovska pravica krajevalnih občin Kunez in Bohova se is potom javno dražbe do 30. junija 1922 v satop. Dražba se vrši na občini Kumen v torek, dne 8. avgusta t. l. ob 9. uri v oblasnem uradu pri Sr. Lovreni na Pohorju. Za občino Bohova v pondeljek, dne 7. avgusta t. l. ob 9. uri pri okrajnem glavarstvu v Mariboru, v sobi št. 11/I. 611

LJUDSKA POSOJILNICA V CELJU

pri „Belem volu“.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po

4 1/2 % oziroma do 5 1/2 %

od dneva vloge do dneva dviga. — Posojila daje na vknjižbo, poroštvo in zastavo. — Otvorja trgovske kredite pod zelo ugodnimi pogoji.

Spodnještajerska ljudska posojilnica

v Mariboru, Stolna ulica šte. 6, r. z. z n. z.

obrestuje od Novega leta naprej navadne vloge po

4 1/2 %

Trajne in večje vloge pa po dogovoru.

BAKRENE KOTLE

po 40 in 60 litrov vsebine, solidno izdelane, ima v zalogi

Metalokemika d. d.

Zagreb

Strossmayerova ulica št. 6.

Zahtevajte ponudbe!

1—6 431

Fotograf A. KIESER

Maribor, Gregorčičeva ulica št. 20
ob gornji Gosposki ulici

se priporoča pri porokah, primicijah, družinah
in društvenih skupinah.

Stroškov se ne zaračuna, cene kakor v mestu.

— Največji in najstarejši altelje v mestu. —

Somišljeniki, darujte za KZ!

ELEKTRICNI STROJI proizvod AEG
električni števeci proizvod A E G

žarnice Tungram, vse elektro-
tehnične potrebščine v zalogi po
ugodnih cenah.

elektrotehnična tvrdka
Karol Florjančič, Celje.

Proračuni brezplačno.

4-5 521

MEDIČ, RAKOVC & ZANKL

d. z. o. z. Ljubljana.

Tovarna kemičnih in rudninskih
barv ter lakov.

Centrala: Ljubljana.

Brzjavni: Merakl, Ljubljana.

Skladišče: Novi Sad.

Telefon 64.

Podružnica **Maribor.**

Gosposka ulica.

Šolska ulica.

Emajlni laki. Pravi sivež. Lak za pode.

Priznana najboljša in zanesljiva kakor: barve za obleke, vse
vrste barv, suhe in oljate, mavec (gips), mastenec (Federweiss),
strojno olje, karbolinej, steklarski in mizarski klej, pleskarski,
slikarski in mizarski čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spa-
dajoči predmeti.

MERAKL

Lak za pode. Emajlni lak. Linoleum lak za pode.
Bronuline.

4-9 541

Ceniki se začasno ne razpošiljajo.

Velika izbira volnenih
štefov za birmance od
180 K naprej, enako tudi
dr. manufakture se dobi
najceneje pri 21-26

J. TRPIN
Maribor, Glavni trg 17

Iščem žagarja

(samski ali okenjen), kateri je
vešč tudi nujnega popravila pri
žagl. Dobi stazovanje in somljo.
Plača po dogovoru.

Oddam tudi mlina na 2 para
in stope v najem.
Florjan Sodin, Stranice p. Konjice.
2-2 678

Ormoška posojilnica v Ormožu

poprej (dr. Geršakova) obrestuje hranilne vloge po

4 do 4 in $\frac{1}{2}$ %

ter daje posojila na osebni kredit po 6%, na vknjižbo
5%. — Urađuje vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne.
8-10 357 Načelstvo.

Semenska ajda, koruza bela in rumena,

Oves, pšenična moka

vseh vrst se dobi dobro in po ceni | pri

Gospodarski Zvezi v Celju

Razlagova ulica št. 1.

4-6 524

Zadružna gospodarska banka d. d.

Podružnica v Mariboru.

Začasno: Koroška cesta 1/1 — Telefon 311 — Brzjavni: Gospobanka.

Centrala: Ljubljana. Podružnice: Djakovo, Sarajevo, Bombor, Split,
Šibenik. Ekspozitura: Bled.

Interesna skupnost s Sveopčo Znanstveno banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu
in Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno z afilijacijami čez R 50,000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje
valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse
bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.

Vloge nad K 1.000.000.000.—.

Kapital in rezerve nad K 200.000.000.—.

Slavenska banka d. d., podružnica Celje

Ljubljana-Zagreb-Beograd

Bjelovar, Brod n. S., Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Monoštor, Murska Sobota, Osijek, Rogaška Slatina, Sombor, Sušak, Sabac, Sibenik,
Škofja Loka, Velikovec, Vršac, Budapest (Balkan bank), Split (Jugosl. ind. banka), Wien (M. R. Alexander).

Obrestuje vloge na hranilne knjižice in v tekočem računu po

4 $\frac{1}{2}$ %

brez odpovedi

5 %

proti 30-dnevni odpovedi

5 $\frac{1}{2}$ %

proti 60-dnevni odpovedi

6 %

proti 90-dnevni odpovedi

od dneva vloge do dneva dviga ter plačuje rentni in invalidski davek sama.

Poštarne položnice brezplačno na razpolago.

Prva mariborska velepražarna za kavo z električnim obratom.

KAREL HABER, MARIBOR, ALEKSANDROVA C. 39

Telefon int. števil. 149

Brzjavni: Haber Maribor

Veletrgovina s kolonijalnim in špecerijskim blagom, moko in deželnimi pridelki.

2-2 582

Velika zaloga sladkorja, soli, petroleja i. t. d.